

ACC. N:R M. 13563: 1-6.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Landskap: *Blekinge* Upptecknare: *E. M. Ivarström, Munkåsa*
Härad: *Båstads* Berättare: " " "
Socken: *Hållaryd* Berättarens yrke: *fru*
Uppteckningsår: *1954* Född år *1898* i *Hållaryd*

Julklappar och jultomte: s. 1-6.

LUF 48.

Julklappar och julbrev.

Själva videt julklapp höjde jag nog
seder som när jag var barn, i början
av 1900-talet, men något bruk i
frakten var det inte. Det är först
på de senaste 25 åren som det
blivit allmän sed. Många holligen
på så sätt att äldre systrar som
var ute och tjänade egna pengar
och samtidigt tillägnade sig nya
seder och bruk, köpte små saker
och gav åt yngre, hemma varande
systrar som julklappar. Det så
har sedan blivit allmän, där till har
vår velsa det stigande välbästandet
bidragit. En gång, när jag var 12 år
fick jag en julklapp som kallades in.
1 Minns inte nu om det var skönt

Laf 48
1

namn på paketet eller inte. Det var
en lek med mitt namn gra-
verat, så det var lätt att räkna
ut matlagaren, och givaren gav sig
littkänna senare. Eljest förekom
inga jul blappar eller gåvor.

Barn fick väl mycket nytt i
klädväg, skumpon, reanlar o dyl.
men det var sådant som var av
behovet påkallat. Det fick man ha
på sig på julaftens kvällen, så det
var inga ceremonier med det.

Så fick förstås de flesta barn
en julakast med ryttare gjort
av veddeg, (bakad) oftast var det
gudmor som gav sådant, ell. far-
och morföräldrar. I bland kunde

2 man rent av få 2-3 stycken av

shita givare. Dessa hästar skulle
ställas på bordet kring julträdet
och då då lilla jul var slut.
Naturligt vis kände det att russin
som utgjorde hästen röron och
knappas i ryttarens rock för-
svann långt före jingonle dagen.
Gramar och vämmar gav aldrig
julgåvor åt varandra, annat än i
de fall äldre vuxna personer
skulle ha en smärre av slakt
och julkak.

När bruket med julklappar blev
mera vanligt delades de oftast ut på
julaftonskvällen, när granen var tänt
ibland inlagda i paket, dock utan
både lark och rim, annars kunde
de överlämnas utan omslag och så.

Sedn med jultomte infördes genom
julfester i skolor och söndagskolor
ungefär samtidigt med att julklap-
par började förekomma. I hemmen
blev den dock ingen vanlig företeel-
se, möjligen i familjer med barn
kunde någon av de äldre systrarna
klä ut sig. I ansiktsmask med
skägg, röd lapp lura, lång rock
eller kappa, och träskor.

Också jultomte hade ingen gammal
tradition i orten, och jag har ~~med~~
inte heller hört några andra be-
märkingar heller.

Den första bilden av jultomten
som jag såg, var den färgglada
ska, som förekom i de julbidningarna
4 som såldes av lärarinnan i skolan

Dessförinnan hade jag förläsat sett
 julboken på julkort från ett
 släktingar i Amerika, där den
 var klädd i lång röd rock med
 pålskanter och vita näsor, inte
 lopp lura. Ingen har berättat något
 om julkocken. Gåva videt i för-
 men "jula- och" användes i för-
 kländande betydelse om något som
 var dåligt, ett verktyg ell. red-
 skap. Likapå kunde videt "jula-
 språk" användas om någon som
 var dåligt klädd, "han - hon ser
 ut som ett redit julaspråk".
 Men att någon klädd ut sig och
 gick omkring och "språkade" vid
 jul, har jag aldrig hört något
 om, vad skärgården behåller.

På Hauxå hämmat har jag hört
den lala om "julspråke" i mera
verklig mening, och tror att de
haft den sedan där även i senare
tider.

Julkortens införande i trakten
följer i stort sett julklapprarna
och julkonsten. De första julkortena
som förkom var de som kom från
Amerika.